

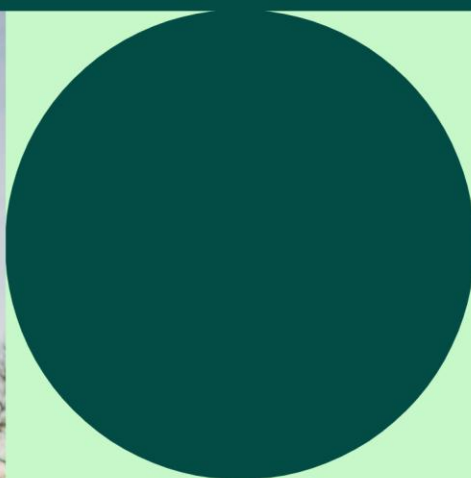

Oslo

Helseetaten

Kvalitet på uteområder ved grunnskoler i Oslo

Samlerapport etter tilsynskampanje
2025

Foto: Stockfoto

Design/layout: Oslo kommunes visuelle identitet

Arbeidsgruppe for tilsynskampanjen: Vanessa Veia, Heidi
Brandvold Søybye, Mai-Britt Aasletten Langtvedt, Ståle
Grøthe og Gina Vreim Sundsbø

Ansvarlig: Gina Vreim Sundsbø

Innhold

1	Sammendrag	4
1.1	Funn.....	4
1.2	Hovedkonklusjon	4
2	Tilsynskampanjen	5
2.1	Bakgrunn og valg av tema - kvalitet på uteområde	5
2.2	Regelverk.....	6
2.2.1	Forskrift om miljø og helse i barnehager, skoler og skolefritidsordninger m.v. ...	6
2.3	Skoler i Oslo kommune	6
2.4	Gjennomføring av tilsynskampanjen.....	7
2.4.1	Tilsynsmetode - systemrevisjon.....	7
2.4.2	Forberedelser	7
2.4.3	Gjennomføring av tilsyn	8
2.4.4	Oppfølging av tilsyn	8
3	Funn og vurderinger	9
3.1	Generelle funn	9
3.1.1	Skolens utendørs leke- og oppholdsarealer per elev	10
3.2	Avvik	11
3.2.1	Generell vurdering.....	11
3.2.2	Sammenheng mellom uteareal og avvik.....	12
3.2.3	Avvik 1 – Utforming av uteområdet skal fremme helse, trivsel, lek og læring.....	13
3.2.4	Avvik 2 – Utforming av uteområdet skal forebygge sykdom, skader, ulykker, overgrep og andre alvorlige hendelser	14
3.2.5	Avvik 3 – Uteområdet har ikke tilfredsstillende belysning	15
3.2.6	Avvik 4 – Uteområdet er ikke utformet slik at elever er beskyttet mot støy.....	16
3.2.7	Avvik 5 – Skolen har ikke tilstrekkelig internkontroll for bruk av skolens uteområde	16
3.2.8	Avvik 6 – Skolen har ikke system for å avdekke og følge opp avvik knyttet til bruk av skolens uteområde.....	17
4	Kvalitet på uteområder - forbedringspotensial	19
5	Kilder	20
6	Vedlegg 1 – skoler som har hatt tilsyn	21

1 Sammendrag

Helseetaten og bydelene i Oslo kommune gjennomførte en tilsynskampanje fra februar til april 2025 der kvaliteten på uteområder i skoler etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger m.v. ble vurdert. Denne samlerapporten, «Kvalitet på uteområder ved grunnskoler i Oslo kommune» baserer seg på innrapporterte funn fra bydelene.

Skolen er en unik arena for tidlig innsats rettet mot barn og unge for å fremme god helse, trivsel og læring samt utjevne sosiale forskjeller (Nordbo et. al. 2025). Uteområdene ved skoler er en viktig del av det fysiske miljøet, og har betydning for både fysisk og psykisk helse. De skal være trygge, tilgjengelige og stimulere til variert aktivitet for alle aldersgrupper og funksjonsnivåer. Forskriften stiller krav til at uteområdene skal ha variert innhold og funksjoner, og være tilpasset brukernes behov.

1.1 Funn

Under tilsynskampanjen er det gjennomført tilsyn med 44 skoler, hvorav 39 offentlige (89%) og 5 private (11%). Utvalget gjenspeiler fordelingen mellom private og offentlige skoler i Oslo, der 89 % er offentlige.

Nøkkeltall:

- Det er gjennomført tilsyn med 21 % av alle grunnskolene i Oslo kommune.
- I utvalget (N=44) er det 19 (43 %) barneskoler, 19 (43 %) barne- og ungdomsskoler og 6 (14 %) ungdomsskoler.
- Det er avdekket 51 avvik ved 29 av skolene, tilsvarende 66 % av tilsynsobjektene. For 15 skoler ble det ikke avdekket avvik

Resultatene fra tilsynskampanjen peker på en sammenheng mellom størrelsen på uteområder og avvik. Tilsynskampanjen viser at det oftere avdekkes avvik ved skoler som har små uteområder eller der det ikke er klart hvor stort uteområdet er. Dette tyder på at begrenset areal kan være en risikofaktor for manglende oppfyllelse av forskriftens krav til helsefremmende og trygge uteområder.

Funnene i denne tilsynskampanjen samsvarer med Nasjonal kartlegging av uteområder i norske grunnskoler (Nordbo et. al., 2025) som peker på at skoler med mindre uteområder kan føre til trengsel, lavere kvalitet og redusert tilgang på natur.

Funnene indikerer at det er behov for en styrking av kvaliteten på uteområder, særlig knyttet til naturelementer, variert funksjon og mangfoldig bruk. Tilsynskampanjen har også avdekket flere forhold som bør forbedres for å ivareta tilfredsstillende sikkerhet på uteområdene.

1.2 Hovedkonklusjon

Tilsynskampanjen har avdekket et stort antall avvik som tyder på at mange skoler i Oslo har for dårlig kvalitet på uteområdet, og at det er behov for forbedringer innen flere av de forholdene tilsynet har vurdert.

2 Tilsynskampanjen

I perioden februar–april 2025 har miljørettet helsevern i bydelene, i samarbeid med Helseetaten, gjennomført en byomfattende tilsynskampanje med søkelys på kvaliteten på uteområder ved offentlige og private skoler. Kampanjen er gjennomført i henhold til forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger.

Hensikten med tilsynet er å se om skolen på en systematisk måte etterlever forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger for skolens uteområder. Tilsynet omfattet:

- § 4. Helsemessig tilfredsstillende virksomhet med særlig vekt på utforming av uteområder, fysisk aktivitet og hvile samt utendørs arealnormer
- § 7. Lysforhold, andre ledd
- § 8. Lydforhold
- § 18. Internkontroll med vekt på systematiske tiltak, organisasjon og ansvar, kartlegging og avviksbehandling

Tilsynskampanjer innebærer koordinerte tilsyn med flere virksomheter om et felles tema, og har som mål å bidra til enhetlig praksis og høyere kvalitet i tilsynsarbeidet. Kampanjen skal også gi nytteverdi for virksomheter som ikke har vært direkte omfattet av tilsynet, gjennom formidling av funn og anbefalinger. Helseetaten oppsummerer resultatene fra kampanjen i denne samlerapporten.

2.1 Bakgrunn og valg av tema - kvalitet på uteområde

Tema for tilsynskampanjen er besluttet i fagnettverk for miljørettet helsevern, og bygger på en vurdering av aktuelle risikofaktorer. Forskrift om miljø og helse i barnehager, skoler og skolefritidsordninger stiller krav til at miljøet skal fremme barns og elevers helse, trivsel, lek og læring, samt forebygge sykdom, skade og alvorlige hendelser (jf. § 1 formål).

Skolen er en unik arena for tidlig innsats rettet mot barn og unge for å fremme god helse, trivsel og læring samt utjevne sosiale forskjeller (Nordbø et. al. 2025). Uteområdene ved skoler er en viktig del av det fysiske miljøet, og har betydning for både fysisk og psykisk helse. De skal være trygge, tilgjengelige og stimulere til variert aktivitet for alle aldersgrupper og funksjonsnivåer. Forskriften stiller krav til at uteområdene skal ha variert innhold og funksjoner, og være tilpasset brukernes behov.

De senere årene har det vært et økende søkelys på betydningen av uteområder i norske skoler. En nasjonal kartlegging av uteområder i norske grunnskoler (Nordbø et. al. 2025) peker på store utfordringer knyttet til at mange grunnskoler har små utearealer, spesielt i kompakte urbane områder. Små utearealer kan føre til trengsel, redusert tilgang på natur og færre muligheter for fysisk aktivitet, noe som igjen kan påvirke elevenes helse, trivsel og læring negativt.

Størrelse på utearealet er kun en av mange faktorer som kan ha betydning for helse, trivsel og læring (Nordbø et al 2025). En studie fra Thorén et al (2019) viste at uteområder med mange og varierte funksjoner legger til rette for allsidig bruk og økt aktivitetsnivå blant barn og unge.

Dette understreker betydningen av å vurdere både størrelse, utforming og innhold i uteområdene ved tilsyn.

2.2 Regelverk

Kommunen har ansvar og myndighet for miljørettet helsevern, og skal føre tilsyn med miljøfaktorer som kan påvirke helsen, herunder at forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger overholdes, i henhold til folkehelseloven av 1. januar 2012. Tilsynsoppgavene etter forskriften, utøves av bydelene lokalt.

2.2.1 Forskrift om miljø og helse i barnehager, skoler og skolefritidsordninger m.v.

[Forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger](#) har som formål å bidra til at barn og elever har et helsefremmende miljø og beskyttes mot risikoforhold. Virksomhetens eier er ansvarlig for at kravene i forskriften oppfylles.

2.2.1.1 Krav om godkjenning av virksomheter

Skoler skal være godkjent av bydelen i henhold til forskriftens § 15 om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger. Godkjenningsplikten gjelder for grunnskoler, videregående skoler, skolefritidsordninger (AKS) og leksehjelpsordninger. Formålet med godkjenningen er å sikre at kravene i forskriften er oppfylt ved etablering og endringer i virksomheten.

2.2.1.2 Krav til utforming av uteområder

Forskriftens §. 4 (helsemessig tilfredsstillende virksomhet) og §. 5 (beliggenhet) stiller krav til skolers uteområder. Forskriftens §. 5 er i hovedsak relevant ved nyetableringa av virksomheter og ved godkjenning av skoler. Ved tilsyn med eksisterende skoler vil det være mest nærliggende å se til kravene i forskriftens § 4. helsemessig tilfredsstillende virksomhet

Helsedirektoratet har publisert høringsforslag til ny veiledning om kvalitet på uteområder i skoler etter at tilsynskampanjen var avsluttet. Det er likevel naturlig å se hen til anbefalingene fra Helsedirektoratet. Høringen omhandler tre anbefalinger i veilederen § 4. I høringsutkastets foreslås forslag til endringer i veiledning om arealnormer, utforming av uteområder og kompenserende tiltak ved for lite areal.

Helsedirektoratet anbefaler i høringsutkastet at skolens uteområder må utformes med variert innhold med en minimumsnorm på 30 m² per elev. Videre anbefales det at det bør settes av tilstrekkelig areal på skolens område slik at bruk av kompenserende tiltak som hovedregel kan unngås.

2.3 Skoler i Oslo kommune

Per juni 2025 er det 206 skoler i Oslo, hvorav 176 er kommunale og 30 er private. Av disse er 84 % godkjent etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger - 82 % av de kommunale og 97 % av de private skoler.

Utdanningsetaten har ansvar for drift, utvikling og oppfølging av offentlige grunnskoler, mens Oslobygg KF forvalter og vedlikeholder eiendom og bygningsmasse for de fleste kommunale

skoler. Ansvarsfordelingen for utomhusanlegg mellom Oslobygg KF og Utdanningsetaten er regulert gjennom leiekontrakt.

I Oslo er det tre skoler som er etablert gjennom Offentlig-Privat Samarbeid (OPS¹). Disse registreres som en offentlig skole i oversikt over godkjente virksomheter. OPS- skolene kan ha andre ansvarsforhold når det gjelder forvaltning av eiendommen enn ordinære offentlige skoler, noe som kan være relevant ved tilsyn.

2.4 Gjennomføring av tilsynskampanjen

Helseetaten har koordinert og samordnet gjennomføring av tilsynskampanjen i Oslo kommune. Det er satt ned en arbeidsgruppe bestående av fagkonsulenter fra Helseetaten og bydelene Ullern, Nordstrand og Vestre Aker. Arbeidsgruppen har utarbeidet tilsynsmateriell og vurderingskriterier for tilsynet.

Tilsynsperioden har vært fra februar og ut april 2025. Enkelte tilsyn har blitt gjennomført utenfor selve tidsrommet for tilsynskampanjen, men inngår i resultatene i denne samlerapporten.

2.4.1 Tilsynsmetode - systemrevisjon

Tilsynet er gjennomført som systemrevisjon ved gransking av dokumenter, intervjuer, befarings og verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis. Formålet med systemrevisjon er å vurdere hvordan virksomheten ivaretar ulike myndighetskrav gjennom internkontroll.

Systemrevisjon

Metoden innebærer en systematisk undersøkelse og vurdering av om virksomheten har etablert systematisk styring (internkontroll) som er i samsvar med krav fastsatt i eller i samsvar med lov eller forskrift. Tilsynsmyndigheten fører altså tilsyn med det systemet virksomheten har for å kontrollere seg selv.

En systemrevisjon kan avdekke strukturelle svakheter i hvordan virksomhetens styring fungerer, og ikke bare enkeltstående feil og mangler.

(Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern)

2.4.2 Forberedelser

Alle kommunale og private grunnskoler mottok høsten 2024 informasjon om tilsynskampanjen, tema og anbefalte forberedelser. Det har vært dialog og møter om tilsynskampanjen med Utdanningsetaten og Oslobygg KF. I tillegg er relevante byrådsavdelinger orientert. Utvelgelsen av skoler ble gjort av bydelene, basert på lokale vurderinger som risiko og prioriteringer.

¹ Offentlig-Privat-Samarbeid (OPS) er et samarbeid mellom offentlige og private aktører. Det private OPS-selskapet har byggherrerollen, utfører prosjektering og tar ansvar for bygging, finansiering, drift og vedlikehold i en definert periode. (anskaffelser.no)

2.4.3 Gjennomføring av tilsyn

Skolene som ble valgt ut for tilsyn mottok varsel minst tre uker før tilsynet, med informasjon om praktisk gjennomføring av tilsynet. De ble bedt om å sende inn relevant dokumentasjon knyttet til internkontroll. Elevråd og FAU fikk tilsendt spørreskjema om uteområdets kvalitet. Den innsendte dokumentasjon ble fulgt opp videre under tilsynet.

Tilsynsdagen besto av intervjuer med ledelse og ansatte, samt befarig av uteområdet.

Følgende momenter ble vurdert under tilsynet:

- Størrelse på utendørs leke- og oppholdsareal og evt. tilleggsareal
- Tilgang til uteområdet (herunder uteareal på tak)
- Variasjon i innhold, naturelementer og terreng
- Fysiske omgivelser som stimulerer til motorisk utvikling og sosialt samvær
- Hvordan virksomheten legger til rette for ro og avskjerming
- Universell utforming og innhold med funksjoner tilpasset alle
- Uteområder med sol- og skyggesteder
- Organisatoriske forhold
- Sikkerhet og trygghet
- Luftforurensning og støy
- Lysforhold

2.4.4 Oppfølging av tilsyn

Bydelene utarbeidet én rapport per tilsyn rettet til skolen med kopi til relevante instanser, herunder Utdanningsetaten og Oslobygg KF for offentlige skoler. Tilsynsrapporten inneholder funn, avvik og merknader, samt krav om tilbakemelding og plan for utbedring. Manglende oppfølging kan medføre pålegg fra bydel med hjemmel i folkehelseloven. Tilsynsrapportene gir ikke en fullstendig vurdering av skolens helse- og miljøforhold, men dekker de reviderte områdene.

Definisjon av avvik og merknader:

- *Avvik* defineres som mangel på oppfyllelse av myndighetenes krav.
- *Merknad* er forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men der tilsynsmyndighetene mener det er et forbedringspotensial.

Tilsynsrapporten for den enkelte virksomhet kan bestilles via Oslo kommunes [elnnsyn](#). For oversikt over virksomheter som har hatt tilsyn se vedlegg 1.

3 Funn og vurderinger

Dette kapittelet baserer seg på innrapporterte funn fra bydelene. Først oppsummeres generelle funn og nøkkeltall fra kampanjen. Deretter følger en samlet gjennomgang av avvik som ble avdekket under tilsynskampanjen.

Under hvert avvik beskrives «*observasjoner og opplysninger fra tilsynet*» som er lagt til grunn. Deretter følger «*god praksis*» som oppsummerer anbefalinger og normer basert på Helsedirektoratets veileder [Helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger](#) og annen relevant veiledning på området.

Merknader er generelt omtalt der observasjoner og funn støtter opp om eller kan bidra med supplerende opplysninger om et tema.

3.1 Generelle funn

Under tilsynskampanjen er det gjennomført tilsyn med 44 skoler, hvorav 39 offentlige (89%) og 5 private (11%). Utvalget gjenspeiler fordelingen mellom private og offentlige skoler i Oslo, der 89 % er offentlige

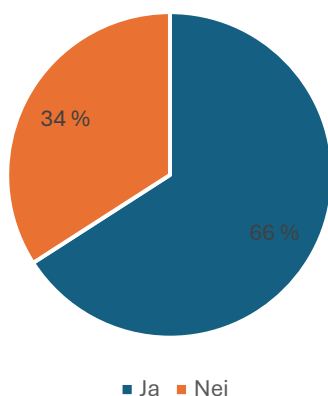
Skolene ble valgt ut av bydelen basert på lokale vurderinger. Dette innebærer at utvalget ikke er tilfeldig, og at det kan derfor ikke anses som representativt for alle skoler i Oslo.

Antallet private skoler i utvalget (5) er for lavt til å kunne trekke generelle konklusjoner for denne gruppen. Videre i samlerapporten omtales avvik samlet, uavhengig av driftsform ved virksomheten.

Nøkkeltall:

- Det er gjennomført tilsyn med 21 % av alle grunnskolene i Oslo kommune.
- I utvalget (N=44) er det 19 (43 %) barneskoler, 19 (43 %) barne- og ungdomsskoler og 6 (14 %) ungdomsskoler.
- Det er avdekket 51 avvik ved 29 av skolene, tilsvarende 66 % av tilsynsobjektene. For 15 skoler ble det ikke avdekket avvik. Se figur 1.

Har tilsynet avdekket avvik?

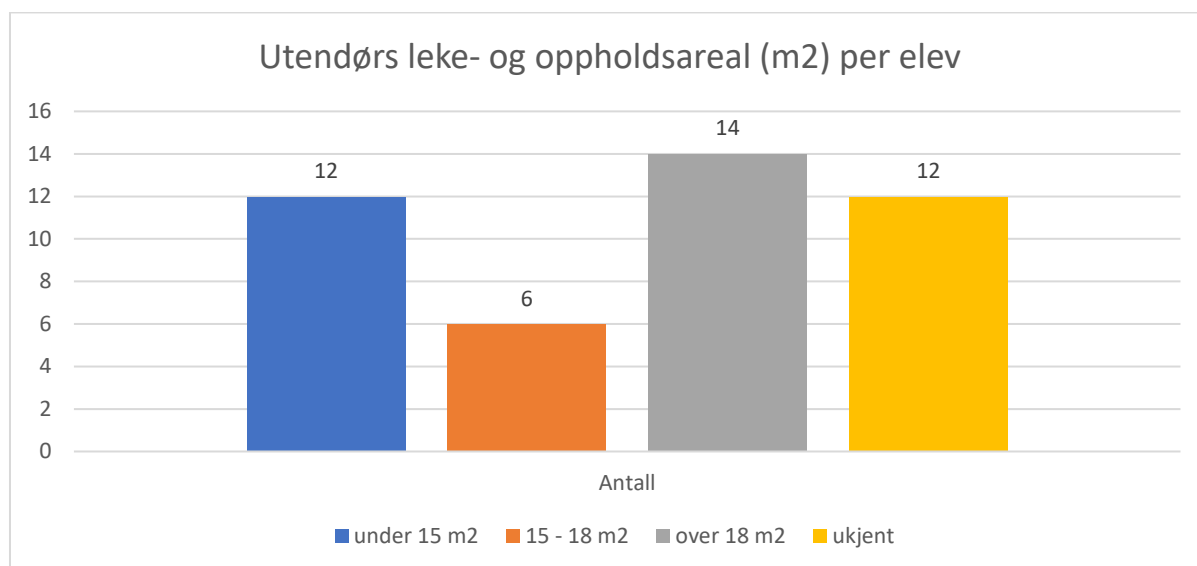
Figur 1. Antall skoler med avvik, vist i prosentandel

3.1.1 Skolens utendørs leke- og oppholdsarealer per elev

Som en del av tilsynet ble skolene bedt om å oppgi størrelsen på utendørs leke- og oppholdsareal i kvadratmeter per elev. Arealene ble rapportert i fire kategorier²: under 15 m², 15 – 18 m², over 18 m², samt en kategori for «ukjent» størrelse. Oppgitt areal er beheftet med noe usikkerhet, da tallene er selvrapportert fra skolene.

Resultatene fra tilsynskampanjen viser relativt stor variasjon i størrelsen på skolens uteareal per elev, se figur 2. Tilsynskampanjen har lagt vekt på kvalitet på uteområder og at størrelsen på arealet har betydning i så måte. Arealstørrelsen er med andre ord ikke vurdert opp mot normer og anbefalinger. Rapporteringen viser likevel at mange skoler i Oslo ikke tilfredsstiller forslag til ny minimumsnorm³ for uteområde. Nasjonal kartlegging av uteområder i norske grunnskoler (NINA Rapport 2551) fremhever særlig at det er utfordrende å etterleve den foreslåtte normen i tettbebygde og urbane områder.

At uteoppholdsarealet ikke er kjent for 12 av skolene kan tyde på manglende oversikt og bevissthet rundt uteområdets kvalitet.

Figur 2. Utendørs leke- og oppholdsareal per elev. Ikke inkludert eventuelt tilleggsareal. (N=44)

² Kategoriene er satt ut fra erfaringer fra tidligere tilsyn/godkjenninger, samt Oslo kommunes forslag til kommuneplanens arealdel (KPA), der det foreslås at «det ved etablering av nye eller utvidede skoler bør det legges til grunn et uteoppholdsareal på 15 m² per elev. Ved avvik følges avvikskriteriene i kommunens norm». Det bemerkes at forslag til KPA ikke er vedtatt.

³ Det pågår nå en ekstern høring som gjelder for uteområder i skoler og tre anbefalinger i veilederen § 4

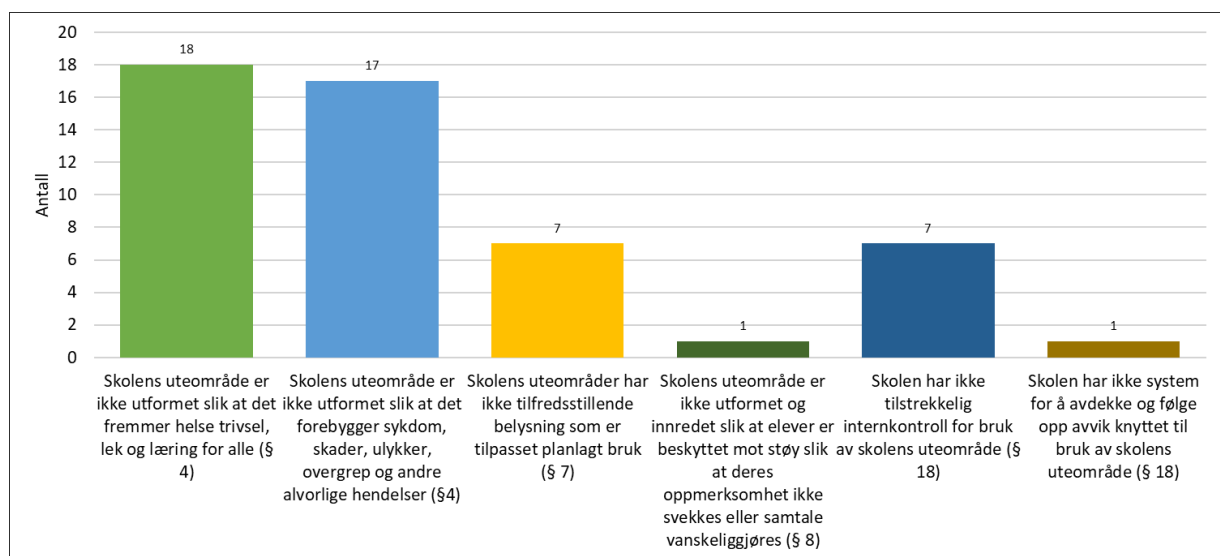
3.2 Avvik

Tilsynet har avdekket avvik i 29 av de 44 virksomhetene som tilsynskampanjen omfattet, noe som tilsvarer 66 %. Se figur 1. Det ble avdekket totalt 51 avvik under tilsynskampanjen.

Avvikene fordeler seg hovedsakelig på to kategorier knyttet til forskriftens § 4. *helsemessig tilfredsstillende virksomhet*, herunder:

- Utforming av uteområdet slik at det fremmer helse, trivsel, lek og læring for alle
- Utforming av uteområdet slik at det forebygger sykdom, skader, ulykker, overgrep og andre alvorlige hendelser

Det er i tillegg avdekket avvik knyttet til belysning (§ 7), støy og lydforhold (§ 8) og internkontroll og avviksbehandling (§18). Se figur 1.

Figur 3. Fordeling av avvik innenfor de reviderte områder. (N=29)

3.2.1 Generell vurdering

Tilsynskampanjen har avdekket et stort antall avvik som tyder på at mange skoler i Oslo har for dårlig kvalitet på uteområdet, og at det er behov for forbedringer innen flere av de områdene tilsynet har vurdert. Særlig er det potensial for forbedringer knyttet til utforming av uteområder i et helsefremmende perspektiv samt utforming av uteområdet slik at personer ikke utsettes for farer.

Det er få avvik (8) knyttet til belysning og støy- og lydforhold på skolenes uteområder. De fleste skolene har et tilfredsstillende internkontrollsystem for skolens uteområde. Enkelte skoler har imidlertid ikke oversikt over risikoforhold eller foretatt risikovurderinger av forhold på uteområdet.

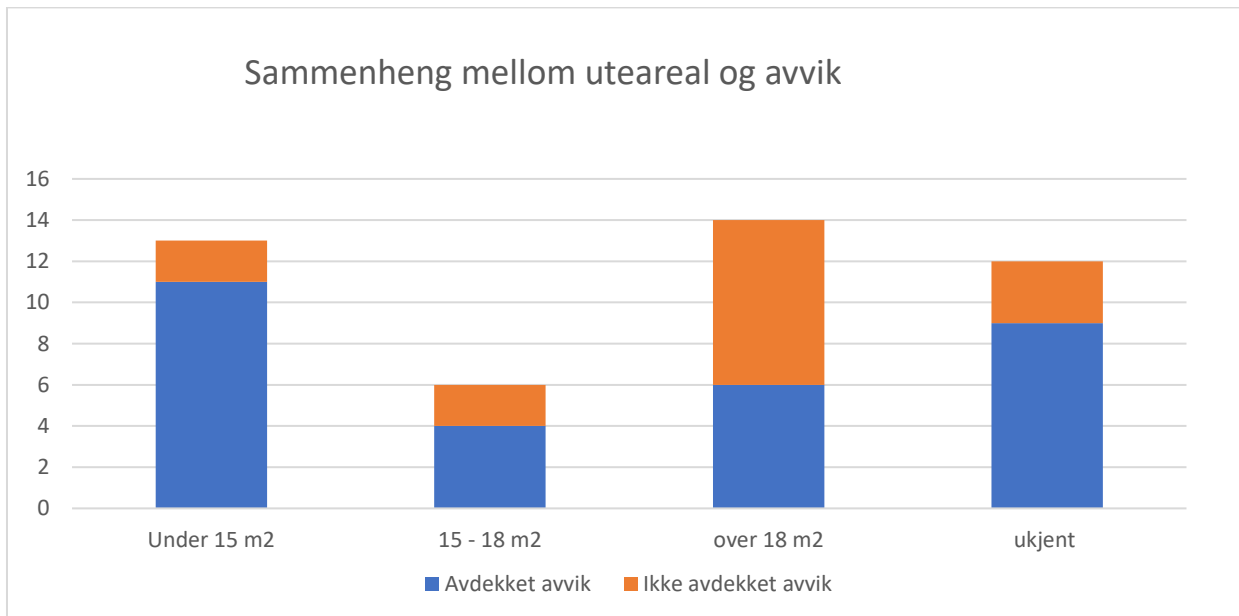
Selv om utvalget av tilsynsobjekter ikke er tilfeldig og funnen i liten grad kan generaliseres vurderer vi at funnene fra tilsynskampanjen har overføringsverdi til skolene som ikke har vært direkte underlagt tilsyn.

3.2.2 Sammenheng mellom uteareal og avvik

Resultatene fra tilsynskampanjen viser en tydelig tendens: ved skoler med små eller ukjent uteareal i større grad er blitt avdekket avvik. Blant skolene med mindre enn 15 m² uteareal per elev, ble det avdekket avvik hos 11 av 13 (85 %) skoler. Dette tyder på at begrenset areal kan være en risikofaktor for manglende oppfyllelse av forskriftens krav til helsefremmende og trygge uteområder.

I kategorien 15–18 m² ble det avdekket avvik hos 4 av 6 (67 %) skoler, mens blant skolene med over 18 m² uteareal per elev, ble det avdekket avvik ved 4 av 12 (33 %) skoler avvik. Dette kan indikere at større uteareal gir bedre forutsetninger for å ivareta elevenes behov for fysisk aktivitet, sosialt samvær, lek og læring.

Funnene i denne tilsynskampanjen samsvarer godt med funn i Nasjonal kartlegging av uteområder i norske grunnskoler (Nordbo et. al., 2025), som peker på at skoler med mindre uteområder kan føre til trengsel, lavere kvalitet og redusert tilgang på natur. Dette kan påvirke elevenes helse, trivsel og læring.

Figur 4. Antall skoler med avvik/ikke avvik fordelt på oppgitt utendørs leke- og oppholdsareal

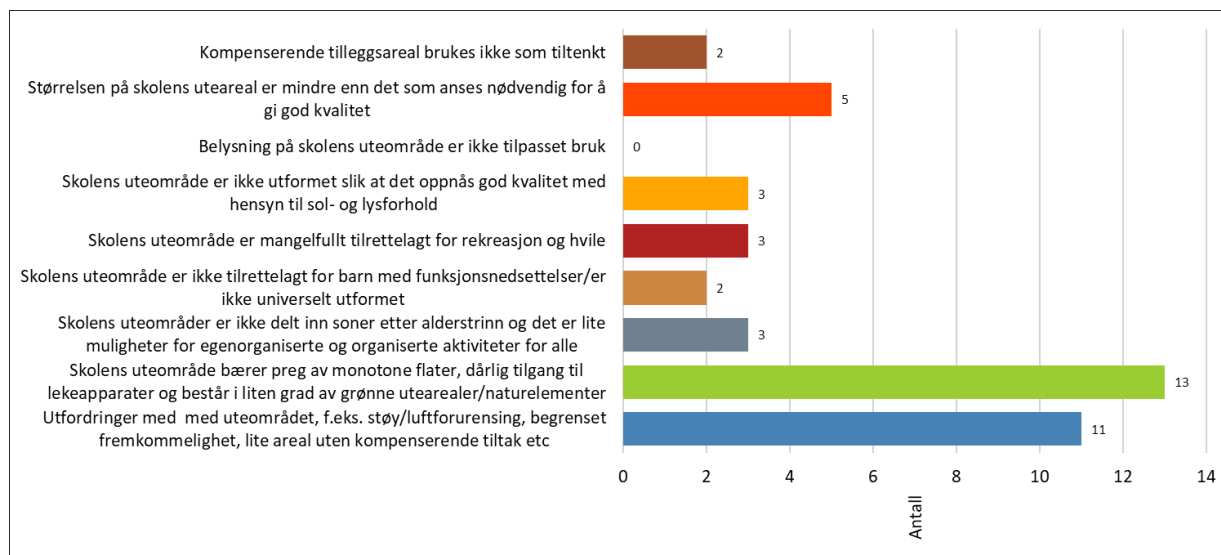
3.2.3 Avvik 1 – Utforming av uteområdet skal fremme helse, trivsel, lek og læring

Avvik fra forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 4. Helsemessig tilfredsstillende virksomhet.

3.2.3.1 Observasjoner og opplysninger fra tilsynet

Det ble avdekket 18 avvik knyttet til utforming av uteområder i et helsefremmende perspektiv.

Hovedtyngden av observasjoner gjort under tilsynet handler om at uteområder preges av monotone flater med lite innslag av grønne utearealer/naturelementer, dårlig tilgang til lekeapparater og annet utstyr. Videre er det en stor andel observasjoner knyttet til utfordringer som skolen selv rapporterer om. Størrelsen på skolens uteareal er ofte mindre enn det som anses som nødvendig for å gi god kvalitet. Figur 5 gir en skjematisk oversikt over innrapporterte observasjoner og opplysninger knyttet til avvik i denne kategorien.

Figur 5. Observasjoner og opplysninger som ligger til grunn for avvik 1

3.2.3.2 God praksis

Helsedirektoratets veileder til forskriften peker på betydning av god tilgang til uteområder med variert innhold og funksjoner tilpasset alle, ulike aldersgrupper og funksjonsnivåer. Skolen er en arena som treffer de fleste barn og unge, og elever oppholder seg store deler av dagen på skolen. Gode uteområder kan bidra til å redusere sosial ulikhet i helse ved å være en arena for lek, fysisk aktivitet og motorisk utvikling for alle. God utforming av uteområdene kan bidra til å motvirke inaktivitet og dermed bedre barns og elevers helse. Skolens uteområde fungerer også ofte som møteplass og arena for lek og aktivitet i nærmiljøet, noe som bør tas hensyn til i utforming av uteområdet.

Anbefalinger for kvalitet på uteområder legger gjerne vekt på variert og mangfoldig innhold, både for å stimulere til fysisk aktivitet, men også legge til rette for rolige soner der det er

mulig for elevene å trekke seg tilbake. Naturelementer trekkes frem som særlig betydningsfulle som sosiale møteplasser, for lek, mangfoldig bruk, fysisk aktivitet og motorisk utvikling.

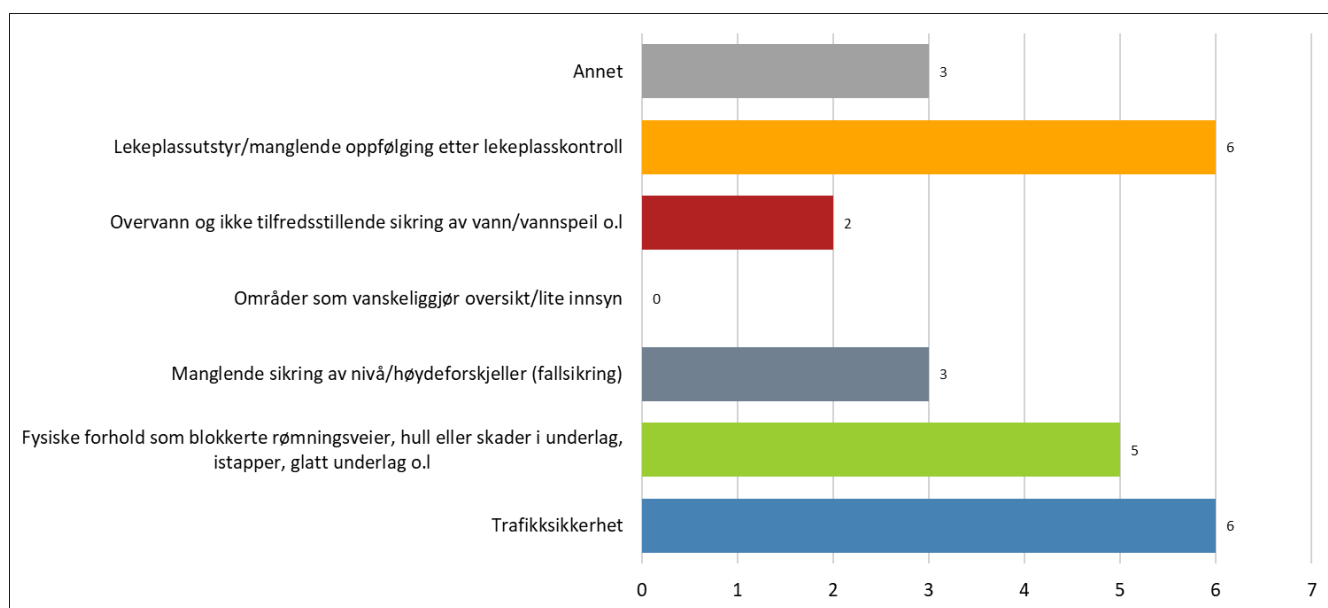
3.2.4 Avvik 2 – Utforming av uteområdet skal forebygge sykdom, skader, ulykker, overgrep og andre alvorlige hendelser

Avvik fra forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 4. Helsemessig tilfredsstillende virksomhet.

3.2.4.1 Observasjoner og opplysninger fra tilsynet

Det ble avdekket til sammen 17 avvik der utforming av uteområdet ikke i tilstrekkelig grad anses å forebygge sykdom, skader, ulykker, overgrep eller andre alvorlige hendelser.

Hovedtyngden av observasjoner ved dette avviket er knyttet til trafiksikkerhet og lekeplassutstyr. Videre er det en stor andel observasjoner av fysiske forhold som ødelagt eller glatt underlag, istapper o.l. Det er også enkelte skoler der sikring av vann ikke er tilfredsstillende. Uteområder er imidlertid generelt godt utformet slik at det er lett å holde oversikt. Figur 3 gir en skjematisk oversikt over innrapporterte observasjoner og opplysninger knyttet til avvik i denne kategorien.

Figur 6. Observasjoner og opplysninger som ligger til grunn for avvik 2

3.2.4.2 God praksis

Utforming av skolens uteoppholdsarealer skal bidra til at barn og unge ikke utsettes for farer. Det betyr at området må være trygt, oversiktlig og tilrettelagt for trygg lek og aktivitet. Ved utforming av uteområdet bør man vurdere fysisk sikkerhet ved å sørge for tilfredsstillende fallsikring, trygge lekeapparater og underlag som demper fall. Skolens uteoppholdsareal bør ha trafiksikre omgivelser og trygg adkomst til området. Uteområdet bør være oversiktlig og det er viktig å unngå skjulte eller avskjermede områder hvor det er krevende å holde oversikt.

Avvik under denne kategorien må også ses i sammenheng med avvik knytte til internkontroll og manglende oversikt over risikoforhold. Gjennom skolens systematiske internkontroll, må forhold knyttet til sikkerhet inngå i skolens risikokartlegging. For å ivareta sikkerheten til barn og unge, må virksomhetseiere og skoler jobbe kontinuerlig med å identifisere, vurdere og følge opp risikofaktorer i uteområdet.

3.2.5 Avvik 3 – Uteområdet har ikke tilfredsstillende belysning

*Avvik fra forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 7.
Lysforhold*

3.2.5.1 Observasjoner og opplysninger fra tilsynet

Det ble avdekket avvik fra forskriftens krav til lysforhold ved syv skoler.

Skolene som fikk avdekket avvik hadde ikke tilfredsstillende belysning på uteområdet og belysning på uteområdet var ikke tilpasset bruken. Det er også rapportert at utfordringer med belysning ikke inngår i skolens risikovurdering og at mangler ikke blir fulgt opp tilfredsstillende.

3.2.5.2 God praksis

Utendørs belysning er viktig for å gjøre uteområder trygge og tilgjengelige, samt forebygge skader og ulykker. Høst- og vinterstid vil det være mørkt tidlig og sent på dagen når barna kommer og går fra skolen. Belysning på uteområdet skal bidra til å gjøre området til et trygt, sikkert, tilgjengelig og attraktivt sted å være, samt at det skal være lett å orientere seg. Dette krever godt planlagt belysning. Mange steder fungerer også skolens uteområde som nærmiljøanlegg for nabolaget utenfor skoletid. (Helsedirektoratet, 2023)

3.2.6 Avvik 4 – Uteområdet er ikke utformet slik at elever er beskyttet mot støy

*Avvik fra forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 8.
Lydforhold*

3.2.6.1 Observasjoner og opplysninger fra tilsynet

Det er avdekket ett avvik knyttet til støy og lydforhold ved uteareal. Avviket begrunnes med at skolen har utfordring med støy, og at aktiviteter og organisering av aktiviteter i liten grad er tilpasset dette.

3.2.6.2 God praksis

Gode lydforhold kan oppnås blant annet ved å sørge for hensiktsmessig organisering av aktiviteter og fysiske tiltak. Vegetasjon og grøntområder kan absorbere og skjerme mot støy. Forhold som utgjør en negativ betydning for elevenes helse, bør inngå i skolens risikovurdering. Risikovurdering bør legges til grunn for forbedringstiltak. Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre en kartlegging av støy- og lydforhold for å identifisere mulig støyreduserende tiltak.

3.2.7 Avvik 5 – Skolen har ikke tilstrekkelig internkontroll for bruk av skolens uteområde

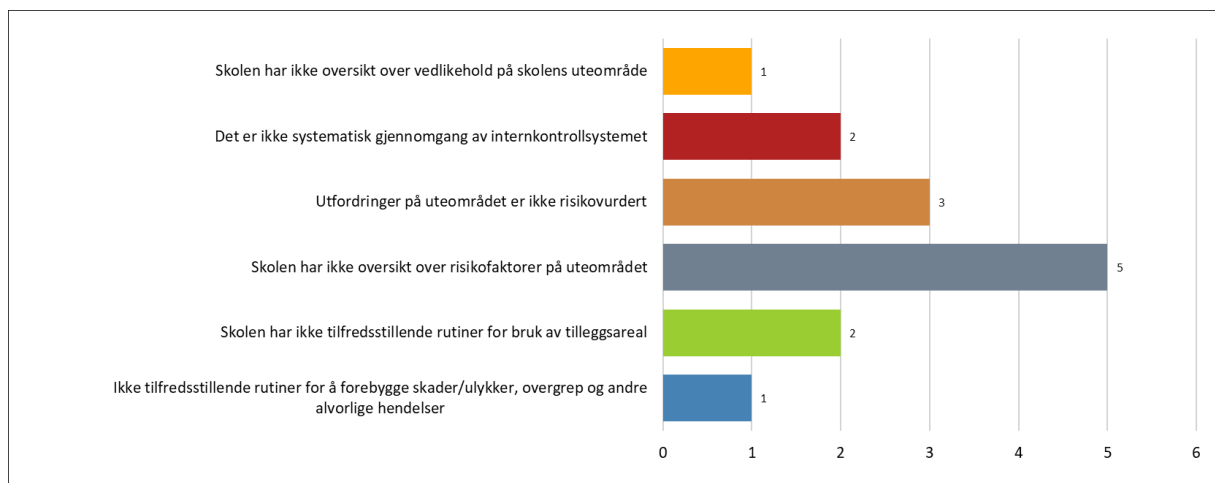
*Avvik fra forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 18.
Internkontroll*

3.2.7.1 Observasjoner og opplysninger fra tilsynet

Det ble avdekket avvik ved syv skoler knyttet til deres internkontroll med bruk av uteområdet. Avvikene begrunnes i hovedsak med manglende oversikt over risikofaktorer på uteområdet, og at utfordringer med kvalitet og sikkerhet på uteområdet ikke inngår i skolens risikovurdering. Enkelte skoler kan ikke vise til en systematisk evaluering av sin internkontroll. Samtidig viser tilsynskampanjen at rutiner og tiltak er kjent og forstått blant ansatte.

Det er også avdekket avvik der skolen ikke har tilfredsstillende rutiner for bruk av tilleggsareal, f.eks. avtale med grunneier om bruk eller hvordan tilleggsarealet skal benyttes.

Figur 7 gir en skjematisk oversikt over innrapporterte observasjoner og opplysninger knyttet til avvik i denne kategorien.

Figur 7. Observasjoner og opplysninger som ligger til grunn for avvik 5.

3.2.7.2 God praksis

Det skal etableres et internkontrollsystem for å sikre etterlevelse av bestemmelsene i forskriften. Internkontroll er systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetens aktiviteter planlegges, utføres, kvalitetssikres og vedlikeholdes i samsvar på regelverket. Internkontroll skal tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Systematisk internkontroll er et planlagt og strukturert arbeid for å sikre at virksomheten når sine mål og etterlever krav. Det kjennetegnes ved klare målsettinger, kunnskap om nåsituasjonen, bruk av egnede verktøy og metoder for risikovurdering, etablerte rutiner og prosedyrer, samt målrettede tiltak og innsats. Arbeidet skal ikke være tilfeldig, hendelsesbasert eller spontant. (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021)

Risikovurdering er en del av styringsverktøyet til virksomheten og en sentral del av internkontrollsystemet. Kunnskap om risiko gir virksomheten et bedre grunnlag for å treffe beslutninger for å gjennomføre tiltak som minsker eller fjerner faren. Et godt internkontrollsystem skal bidra til at sikkerhetsutfordringer oppdages tidlig og håndteres på en måte som forebygger ulykker og skader.

Utdanningsdirektoratet (2024) har utarbeidet en egen [Veileder om internkontroll for barnehage- og opplæringssektoren \(udir.no\)](https://www.udir.no/veileder-om-internkontroll-for-barnehage-og-opplaeringssektoren)

3.2.8 Avvik 6 – Skolen har ikke system for å avdekke og følge opp avvik knyttet til bruk av skolens uteområde

Avvik fra forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger § 18.
Internkontroll

3.2.8.1 Observasjoner og opplysninger fra tilsynet

Det ble avdekket ett avvik innenfor denne kategorien. Avviket begrunnes med at skolen ikke har kultur for å melde avvik og at utfordringer med uteområder ikke har blitt fanget opp som avvik. Det er også lagt til grunn at meldte avvik ikke følges opp tilfredsstillende.

3.2.8.2 God praksis

Et velfungerende system for avviksbehandling er en forutsetning for å sikre etterlevelse av gjeldende lovverk og forskriftskrav. Avvikshåndtering bidrar til at lovens krav blir oppfylt og sikre et trygt og helsefremmende miljø for barn og unge. Avvikshåndtering innebærer å dokumentere brudd på rutiner, prosedyrer eller regelverk, og å iverksette nødvendige tiltak og oppfølging. Et godt system skal ikke bare fange opp faktiske hendelser, men også identifisere situasjoner som kan innebære risiko for uønskede forhold. Dette krever at skolen har kultur for å melde avvik og at personalet har en felles forståelse av hva som utgjør et avvik, og hvordan det skal meldes og behandles.

Avvikshåndtering er en viktig del av internkontrollen og skal bidra til læring og forbedring. En åpen og tillitsbasert avvikskultur der ansatte opplever at ledelsen bruker avvik til utvikling og kvalitetsforbedring, er avgjørende. For å sikre kontinuitet og utvikling bør meldekultur og avviksoppfølging jevnlig være tema i personalgruppen, ledelsen og samarbeidsutvalget. All avviksbehandling skal dokumenteres skriftlig.

4 Kvalitet på uteområder - forbedringspotensial

Skolens uteområde skal være en arena for fysisk aktivitet og lek, sosialt samvær, undervisning og kontakt med natur. Utforming av uteområdet kan stimulere til fysisk aktivitet og støttet opp om området som en viktig pedagogisk ressurs. Forskriftens krav (§ 4) om at uteområdet skal fremme helse, trivsel, lek og læring oppnås best gjennom et uteområde med variert innhold og funksjoner tilpasset alle. Thoren et. al (2019) peker på at naturelementer, god tilgang til lekeapparater, variert terreng og arealer med mangfoldig bruk er av positiv betydning i skolen.

Skolen er en viktig arena for sosial utjevning, og byrådets ambisjon er at Oslo skolen skal være best i landet til å løfte elevene og utjevne sosiale forskjeller (Skolebehovsplanen). Skolens uteområde er en viktig arena for å fremme fysisk aktivitet, trivsel og sosial læring som kan bidra til å realisere denne ambisjonen. Kunnskapsoppsummering fra 2019 (Thoren et. al) viser at variert utforming og innhold har stor betydning for barns helse, utvikling og læremiljø.

Tilsynskampanjen peker på forbedringspotensial knyttet til forhold som påvirker kvaliteten på uteområdet med særlig bevissthet der hvor utearealene er knappe. Funnene indikerer at det er behov for en styrking av kvaliteten på uteområder, særlig knyttet til naturelementer, variert funksjon og mangfoldig bruk.

Tilsynskampanjen har avdekket flere forhold ved skolens uteområder som bør forbedres for å styrke sikkerheten. Barn og elever er spesielt utsatt for ulykker og skader, og skolemiljøet og skolegården er en arena hvor det ofte skjer ulykker som fall, kutt og sammenstøt (Skafor.no). Funnene fra tilsynskampanjen indikerer et klart forbedringsbehov, spesielt når det gjelder trafiksikkerhet, fysiske forhold i uteområdet og lekeplassutstyr. Funnene må ses i sammenheng med skolens evne til å fange opp og håndtere risikofaktorer gjennom sin internkontroll.

Kvalitet på uteområder avhenger av en rekke forhold, også utenfor skolens kontroll. Politiske føringer, skolestruktur, tilgjengelig tomter og samfunnsutviklingen er alle faktorer som spiller en sentral rolle. Tilsyn med kvalitet av uteområder etter forskrift om miljø og helse i barnehager, skoler og skolefritidsordninger berører kun en liten del av en større helhet. Likevel mener vi at ved å sette søkelys på betydning av uteområder i skoler for barn og unges helse og trivsel, kan vi bidra til bevissthet og styrking av kvalitet på uteområdene i skolene i Oslo – til elevenes beste!

5 Kilder

Helsedirektoratet. (2023). *Veileder til forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger* [Nettdokument]. Helsedirektoratet.

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/helse-og-miljo-i-barnehager-skoler-skolefritidsordninger>

Kommunal- og distriktsdepartementet. (2021). *Veileder om kommunelovens internkontrollbestemmelser*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-om-kommunelovens-internkontrollbestemmelser/id2867443/>

Kommunesektorens organisasjon. (2020). *Kommunedirektørens internkontroll: Praktisk veileder (Versjon 3)*. KS.

<https://www.ks.no/contentassets/3f3f3f3f3f3f3f3f/kommunedirektorens-internkontroll-veileder-08092020.pdf>

Nordbø, E. C., Venter, Z. S., Ulset, V. S., Figari, H., Hansen, J., Korkou, M., & Scott, S. (2025). *Nasjonal kartlegging av uteområder i norske grunnskoler* (NINA Rapport 2551). Norsk institutt for naturforskning.

Oslo kommune, Utdanningsetaten. (u.å.). *Forslag til Skolebehovsplan 2026–2045*. Oslo kommune.

Thorén, K. H., Nordbø, E. C. A., Nordh, H., & Ottesen, I. Ø. (2019). *Uteområder i barnehager og skoler – Hvordan sikre kvalitet i utformingen*. Norsk institutt for by- og regionforskning.

Utdanningsdirektoratet. (2024). *Veileder om internkontroll for barnehage- og opplæringssektoren*. Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/veileder-internkontroll-barnehage-opplaring/>

6 Vedlegg 1 – skoler som har hatt tilsyn

Grorud skole
Stiftelsen Montessoriskolen Lyse
Kampen skole
Brynseng skole
Vålerenga skole
Tøyen skole
Øraker Skole
Smestad skole
Skøyen skole
Lysejordet skole
Bjørnsletta
Furuset skole
Lilleaker skole
Bestum skole
Goruddalen skole
Brannfjell skole
Nedre Bekkelaget skole
Fernanda Nissen skole
Nordpolen skole
Bjølser skole
Sagene skole
Den tysknorske skolen i Oslo
Ryenberget skole
Kastellet skole
Hallagerbakken skole
Bjørnholt skole
Østmarka skole
Granstangen skole
Høybråten skole
Haugenstua skole
Ila skole
Fagerborg skole
Nøklevann skole
Vahl skole
Lutvann skole
Veitvet skole
Lønnebakken skole
Linderud skole
Den franske skolen i Oslo
Årvoll skole
Vollebekk skole
Tonsenhagen
Bygdøy skole
Majorstuen skole